

An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta

Eolaíocht an Teastais Shóisearaigh

Fillteán an dalta

An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta

Forbraíodh an fillteán seo mar thoradh ar dhá sheimineár do mhúinteoirí eolaíochta an Teastais Shóisearaigh a d'eagraigh COGG in Eanáir agus Aibreán 2005. Ba mhaith leis an gComhairle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta buíochas a ghabháil leis na múinteoirí eolaíochta a d'fhreastail ar na seimineáir agus leo siúd a d'ullmhaigh ábhar don dlúthdhiosca seo. Tá buíochas ar leith ag dul do Mháirín Nic an Iomaire dá páirt in ullmhú an ábhair.

Tá ábhar agus doiciméid a d'úsáid Seirbhís Tacaíochta Eolaíochta an Teastais Shóisearaigh (STETS / JSSS) ag seimineáir inseirbhíse san fhilleán, chomh maith le roinnt ábhar eile a bheidh úsáideadh do dhaltaí an Teastais Shóisearaigh.

Tá fillteán agus dlúthdhiosca le háiseanna breise do mhúinteoirí ar fáil ó COGG, a thacóidh le húsáid an fhilleáin seo. Tá cóip leictreonaic de na doiciméid san fhilleán seo ar an dlúthdhiosca sin chomh maith.

Táthar ag súil go leanfar leis an gcomhoibriú idir COGG agus múinteoirí eolaíochta chun áiseanna oiriúnacha a fhorbairt do dhaltaí an Teastais Shóisearaigh sna scoileanna Gaeltachta agus scoileanna lán-Ghaeilge.

Tá COGG go mór faoi chomaoin ag Anna Walshe, Comhordaitheoir Náisiúnta JSSS agus a foireann as a gcuid saineolais agus a dtaití a roinnt linn.

An Chéad Fhoilsiú: 2005
An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus
Gaelscolaíochta
22, Plás Mhic Liam,
Baile Átha Cliath 2
Fón: 01 634 0831
www.cogg.ie

Isaac Newton

1642-1727

Clár

<i>Cuid 1 Bitheolaíocht</i>	1
1A Bitheolaíocht Dhaonna – bia díleá agus corpchórais a bhaineann leo	
Bia.....	2
Einsímí.....	16
Riospráid aeróbach.....	25
1B Bitheolaíocht Dhaonna – an córas cnámharlaigh/matánach, na céadfaí agus atáirgeadh daonna	
Córas cnámharlaigh.....	29
Córas matánach.....	32
Córas céadfach.....	38
1C Ainmhithe, plandaí agus mircorgánaí	
Nithe beo.....	48
An micreascóp.....	64
Struchtúr planda.....	80
Fótáintéis.....	82
Atáirgeadh agus péacadh i bplandaí.....	84
Éiceolaíocht.....	87
Micribhitheolaíocht agus biteicneolaíocht.....	103
<i>Cuid 2 Ceimic</i>	104
2A Aicmiú substaintí	
Meascáin.....	105
Aicmiú substaintí, dúl agus comhdhúl.....	118
Aigéid agus bunanna	123
2B Aer, ocsaigin, dé-ocsaíd charbóin agus uisce	
Aer agus ocsaigin	141
Dé-ocsaíd charbóin	149
Cruas uisce & cóireáil uisce	163
Leictrealú uisce	165

Aigéid agus bunanna 167

2C Struchtúr an adaimh, imoibrithe agus comhdhúile

Struchtúr bunúsach an adaimh 170

Nascadh.....178

Meirgiú agus creimeadh 190

Miotail 191

***Cuid 3 Fisic* 201**

3A Fórsa agus fuinneamh

Tomhas san eolaíocht.....202

Brú.....205

Tiontú fuinnimh.....215

3B Teas, solas agus fuaim

Teas.....219

Traschur teasa.....236

Solas.....246

Frithchaitheamh solais agus athraonadh solais.....249

Fuaim, frithchaitheamh fuaime agus éisteacht.....251

3C Maighnéadas, leictreachas agus leictreonaic

Maighnéadas.....258

Sruth leictreach Voltas.....260

Leictreonaic.....285

***Cuid 4 Measúnú*.....288**

Obair chúrsa A: Turgnaimh agus imscrúduithe sonraithe sa siollabas

Bitheolaíocht.....295

Fisic.....321

Ceimic.....348

Obair chúrsa B: Imscrúduithe sonraithe breise/imscrúdú de rogha an dalta féin

Réamhrá agus eolas 379

Teimpléad.....383